

Umuda açılan yelken: Bir kütüphane hareketi

MEHLİKA KARAGÖZOĞLU ASLIYÜKSEK

13 Ocak Cuma günü Rami Kışlası'nda açılan, İstanbul'un en büyük kütüphanesi şehrin kültür, sanat ve eğitim ihtiyaçları için 7/24 hizmet verecek. Son yıllardaki kütüphane seferberliğinin ayrıntılarını Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mehlika Karagözoğlu Aslyüksek Yeni Şafak Kitap için yazdı.

“Güzel günler göreceğiz çocuklar, motorları maviliklere süreceğiz. Çocuklar inanın, inanın çocuklar, güzel günler göreceğiz, güneşli günler...”

Nazım Hikmet'in bu dizeleri beni her zaman duygulandırır. Futbol veya parti propagandalarında kullanılması, eserin ne şiir ne de şarkı olarak değerini gözümde değiştirmez, bir taraf olma zorunluluğu hissettirmez, beni onu severek okuyup dinlemekten alıkoymaz.

“Hani şimdi biz, bir peri masalı

dinler gibi seyrediyoruz, ışıklı caddelerde mağazaları.” Şiirin sözlerini derinden hissedeceğimiz günlerden geçiyoruz. Salgın günlerini atlattık, feraha erdik derken, kuzeyimizde güneyimizde savaşlar, batıdan doğudan düşmanlıklar, terör saldırıları ve şimdi de bir ekonomik kriz ile mücadele ediyor güzel memleketim. Ama biz karamsarlığa düşüp de kaybetmeyi kabul etmeyen, her sorunun üstesinden el birliği ile gelebilen asil bir milletiz. Elbet bir gün işler düzelecek, “Allah'ın seçtiği kurtulmuş millet, güneşten başını göklere

yükselt”ecek. Tunç Oğuz'un altın nesli, bu zor günleri de aşacak. Çünkü hiçbir kriz, hiçbir sorun, sonsuza kadar sürmez. Önemli olan, millet olarak bir olmayı, birlik olmayı, birbirimize düşman olmadan yaşamayı başarabilmek...

ÖZGÜRLÜĞÜN MEKÂNI

Sıkıntılı dönemlerde, fikir ayrılıklarının ve siyasi görüşlerin insanları birbirlerinden uzaklaştırıp farklı olana karşı tahammülsüzleştirilmesi, toplumsal huzurumuz için en büyük tehlike olsa gerek. Oysa aynı topraklarda doğan, aynı masalları dinleyerek, aynı oyunları oynayarak büyüyen, aynı okullarda okuyan, aynı bayrağın gölgesinde aynı marşı gururla söyleyen, farkında olmadan her kederde birlikte üzümlüp her sevinçte birlikte sevinen bireyler olarak farklılıklarımızın zenginlik olduğuna inandığımız anda her şeyin daha güzel olacağını göreceğiz.

Peki, nasıl mümkün olabilir bu? Nasıl gerçekleşebilir, düşünce özgürlüğü ve hoşgörünün, zenginlik olarak yüreklerimize işlenmesi? Ben diyorum ki, bizi ayrı kılan farklar elimizde olmadan ruhumuza bir diken gibi batıyorsa, birbirimizi anlamak için biraz daha hoşgörüyü ihtiyacımız varsa, işte o zaman toplumun hoşgörü mekânlarına, kütüphanelere gidelim.

Silahların değil kalemlerin çekildiği; satırların yarıştığı, hoşgörünün ve düşünce özgürlüğünün merkezleri kütüphaneler, İncil ile Kur'an'ın, Marx ile Weber'in aynı rafta durabildiği yegâne mekânlardır. Orada bütün görüşleri yan yana bulur, okur, anlar, anlamlandırırız diye ben mesleğimi ayrı bir sever, kütüphanecilik felsefesine hayranlık duyarım.

KÜTÜPHANELER KURULURKEN

On yıl öncesine kadar, dünyanın dört bir yanındaki beşikten mezara, yediden yetmiş her birey için etkin bilgi hizmeti sunan gelişmiş kütüphanelere gıpta ile bakar, biz ne zaman inşa edeceğiz, kütüphane temelli okuma kültürümüzü, diye hayıflanırdık. “Bir milletin yükselmesi, salt ekonomik kalkınma ile değil, ekonomik ve kültürel kalkınmanın birlikteliği ile olur, kültürel kalkınma için okuma kültürüne, okuma kültürü için de kütüphanelere ihtiyaç var” diye yazıp çizerdik. Sonra birer birer açmaya başladı çiçeklerimiz.

20 Şubat 2020'de Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi açılışında “bir ülkeyi büyük ve güçlü yapan bilgiye ve bilime verdiği önemdir. Ne mutlu bu güne ki artık bizim de hem göz hem gönül aydınlığı veren bir kütüphanemiz var. İşte şimdi büyük Türkiye'yiz. İşte şimdi gerçekten çok güçlüyüz. İnanyorum ki bir gün halk kütüphaneleri de olması gereken noktaya gelecek. Bir gün her şey gerçekten güzel olacak” diye düşüğüm not gerçek oluyor. Çok şükür, o halk kütüphanelerimizi de kuruyoruz bir bir.

Anadolu'nun dört bir yanında, bebekten gence, çocuktan yaşlıya kapıları herkese açık dört dörtlük kütüphanelerimiz açılıyor. Daha çok düşünen, daha çok merak eden, daha çok öğrenmek isteyen ve okuyan bir Türkiye için kovandaki arılar gibi usul usul çalışan güzel yürekli kütüphaneciler atıyor bu kütüphanelere. Düşünce özgürlüğünün bayrağını dalgalandırıp toplumsal kaynaşmada en önemli rolü üstleniyorlar.

Ve İstanbul özelinde de gitgide iyileşiyor kütüphane hizmetleri. Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul'da birçok kütüphaneyi yenilediği gibi, yeni kütüphaneler de açtı. Bakanlık ve yerel yönetim ortaklıkları ile yapılan çalışmalar, okuma kültürü için yapılan işbirlikleri, yenilenen mekânlar, geleceğe dair umut çiçeklerini gülümsetiyor.

BİLGİ EVLERİNDEN MİLLET KIRAATHANELERİNE

Bakanlığın kütüphane hizmetleri yanında İstanbul'daki belediyelerin kütüphane hizmetleri de göz dolduruyor. Birçok kesimin ihtiyacına cevap veren kütüphaneler, daha kolay odaklanıp ders çalışabilmek için etüt ortamı arayışındaki gençler, güncel ve popüler kitapları ödünç alarak okumak isteyenler ve araştırmacılar ile dolup taşıyor. Bilgi evleri ile çocuklara, millet kiraathaneleri ile genç ve yetişkinlere hizmet veren Zeytinburnu Belediyesi, Haluk Dursun ve Mevlana İdris gibi yitirdiğimiz kıymetli isimleri kütüphanelerde yaşatan Üsküdar ve Sultanbeyli belediyeleri, birçok farklı ilçede yeni kütüphaneler açan İstanbul Büyükşehir Belediyesi, dijital bir kütüphane kurarak teknolojiye ayak uyduran Esenler Belediyesi, etkinlikler düzenleyen iki büyük halk kütüphanesi ve bilgi evleri ile Bağcılar Belediyesi, şehrin okuma kültürü için büyük adımlar atılmasına vesile oluyor.

KÜTÜPHANECİ İSTİHDAMININ FARKI

Fatih Belediyesi kütüphaneleri ise

yerel kütüphane hizmetlerinde en çok çeşitliliğe sahip oluşuyla öne çıkıyor. Gençlere ve yetişkinlere yönelik hizmetler yanında, Çocuk Durakları açan, bugünlerde ebeveyn-çocuk bilgi hizmetlerini bir arada vermeyi planlayan Fatih Belediyesi, yaşını almış olgun okurlar için de Yedigâr Kahvesi adını verdiği bir mekânda halk kütüphanesi hizmeti sunuyor.

Büyükşehir, Fatih ve Zeytinburnu Belediyeleri, işlerini hakkıyla yapmak için liyakate de önem veriyor ve kütüphanelerde Kütüphanecilik eğitimi almış kütüphaneci istihdamı konusunda hassasiyet gösteriyor. Bu da onların hizmetlerinde gözle görülür bir fark oluşturuyor.

Belediyelerimizin bu hizmetlerinin takdire şayan olduğunu söylememek haksızlık olur. Bunun yanında ben, kütüphane hizmeti sunan bütün mekânlara *bilgi evi, kiraathane, kahve, durak* gibi isimler yerine doğrudan *kütüphane* denilmesini isterdim. Bu, kütüphane kavramının zihinlere doğru yerleşmesi ve okuma kültürü hareketinin de algısal boyutta yaygınlaşması için faydalı olabilirdi. Bu önerim şurada dursun, ben bir yenisini ekleyeyim.

"DAHA İYİ" İÇİN TEKLİFLER

Yerel yönetim kütüphaneleri, buldukları yerleşim merkezinin bellek arşivlerini oluşturma gibi bir sorumluluğu üstlenseler ne güzel olur! Çağdaş halk kütüphanesi hizmetlerinden biri olan *yerel bellek oluşturma çalışmaları*, mahalli merkezin soyut ve somut kültürel mirasının çeşitli yöntemlerle koruma altına alınması anlamına geliyor. Yöreye özgü el sanatlarının ve zanaatların ürünü kültürel objelerin korunup sergilenmesinden bölgeye ait ağız ve şivelerin, atasözü ve deyimlerin, efsanelerin derlenmesine; geçmişin tanıklıklarının kaydedildiği sözlü tarih çalışmalarından bölgenin müzik, dans, örf ve adetlerinin görsel işitsel olarak kaydedilip arşivlenmesine kadar birçok unsuru içerebiliyor. Kütüphane dostu belediyelerimizin ilçelerinin tarihi

hafızasını kayıt altına alacak hizmetler için yeni projeler hazırlamasını diliyorum.

Her yeni kütüphane, daha başarılı nesiller, daha hoşgörülü bir toplum, daha güzel bir gelecek ve daha güçlü bir Türkiye için önemli. Hele ki şehrin duruşuna değer katacak, anıt niteliğinde kütüphanelerin açıldığını görmek heyecan veriyor.

İSTANBUL'UN EN BÜYÜK KÜTÜPHANESİ

13 Ocak 2023 Cuma günü tarihi bir açılışa şahitlik ettim. 36 bin 257 metrekare kapalı kullanım alanı ve 50 bin 954 metrekare peyzaj alanına sahip olan tarihi Rami Kışlası, İstanbul'un en büyük kütüphanesi olarak açıldı. İstanbulluların kültür, sanat ve eğitim ihtiyaçlarını, yedi gün yirmi dört saat açık serbest çalışma ve okuma salonları, bebek, çocuk, engelli bölümleri, grup ve bireysel çalışma alanları, konferans ve sergi salonları, kafeterya, atölye ve etkinlik alanları ile karşılayacak olan kışla-kütüphane, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Beyazıt Devlet Kütüphanesi Müdürlüğü, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı, Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, DÖSİMM İstanbul İşletme Müdürlüğü ve İstanbul Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğü için alanlara da sahip.

Ben de dâhil olmak üzere Bebek ve Çocuk Bölümlerini kullanmayı heyecanla bekleyen birçok ebeveynin var olduğunu biliyorum. Şehrin okuma kültürüne seviye atlatarak bu kütüphane, okuma kültürü hareketine dair umutlarımızı daha da güçlendirdi. Önümüzdeki günlerde Rami Kütüphanesi'nin herkesi okumaya, yazmaya, düşünmeye ve toplumsal barışa davet eden zengin kütüphane etkinliklerine şahit olacağız.

"Çocuklar inanın, inanın çocuklar, güzel günler göreceğiz, güneşli günler..."

Her şehrimize böyle kapsamlı bir halk kütüphanesinin yapılacağı günlerin umuduyla...

